

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym dra Tomasza Sowińskiego w dziedzinie Sztuki dyscyplinie Sztuki Muzyczne specjalności gra na perkusji

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku
Wydział Dyrygentury Chóralnej, Muzyki Kościelnej, Edukacji Artystycznej, Rytmiki i Jazzu

Dotyczy

Postępowanie habilitacyjne wszczęte przez Radę Doskonałości Naukowej na podstawie Uchwały nr 219/2022 Senatu Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku z dnia 19 grudnia 2022 roku na wniosek dra Tomasza Sowińskiego z dnia 20. marca 2022 roku. Pismem z dnia 16.01 2023 powołującej mnie na recenzenta w/w wymienionym postępowaniu habilitacyjnym. Do dokumentacji dołączono:

Autoreferat

Dane wnioskodawcy

Kopia dokumentu potwierdzającego uzyskanie stopnia doktora

Oświadczenie współautora

Dzieło artystyczne zarejestrowanie na nośniku elektronicznym

Wniosek przewodni

Wykaz osiągnięć przed uzyskaniem stopnia doktora

Wykaz osiągnięć po uzyskaniu stopnia doktora

Podstawowe dane o habilitancie

Dr Tomasz Sowiński urodzony [ ] roku pierwszy etap edukacji muzycznej zakończył w 1989 roku otrzymując dyplom ukończenia Państwowego Liceum Muzycznego w Rzeszowie w specjalności - gra na perkusji.

Akademii Muzyczną im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku w tej samej specjalności ukończył w 1995 roku.

Sześć lat później w 2001 roku ukończył Studium Przygotowania Pedagogicznego w tej samej uczelni.

Tytuł Doktora Sztuk Muzycznych uzyskał w 2017 roku na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku. Tytuł pracy - „*Znaczenie preparowanych i niekonwencjonalnych instrumentów perkusyjnych w muzyce improwizowanej na przykładzie wybranych utworów*”

Pan Tomasz Sowiński zatrudniony był w Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku jako nauczyciel akademicki w latach 2005-2011, od 2012 roku jako instruktor, od 2013 jako asystent by w 2017 roku jako adiunkt kontynuować pracę na Wydziale jazzu i Muzyki Estradowej w specjalności gra na perkusji jazzowej.

Swoją aktywność artystyczną habilitant zapoczątkował ścisłą współpracą z Maciejem Sikałą uczestnicząc w jego rozmaitych projektach artystycznych tak koncertowych jak i fonograficznych. Te ostatnie to trzy albumy , z których dwa - Maciej Sikała Trio „***The sleep is fund***” i Maciej Sikała Quartet - „***Another One for***” nominowane były do nagrody Fryderyków w latach 2001 i 2006.

Współpraca z Maciejem Sikałą otwierała przed Panem Tomaszem Sowińskim kolejne perspektywy współpracy z całą plejadą artystów. Poza działalnością koncertową pozostawiła ta współpraca trwałe ślady w formie licznych nagrań płytowych.

Wśród artystów , z którymi dokonał tych nagrań pozwalam sobie wymienić:

Leszka Możdżera, Przemek Dyakowski, Sławka Jaskułke, Cezarego Paciorka, Emila Kowalskiego, Leszka Kułakowskiego Wojtko Staroniewicz czy wreszcie samego Jana Ptaszyna Wróblewskiego. Lista wykonawców jest oczywiście dłuższa.

Habilitant w szczególny jednak sposób traktuje te produkcje muzyczne , w których jest również aranżerem , kompozytorem i kreatorem proponowanej muzyki.

Tomek Sowiński & Collective Improvisation Group. Z zespołem tym nagrano dwa krążki - ***Illustration i Synergy*** , które są pewnego typu kompilacją łączenia brzmienia akustycznego i elektrycznego wraz z podejmowanymi w tej materii próbami eksperymentowania.

Dominantą poczynań habilitanta jest tworzenie muzyki w sposób spontaniczny tak pod względem kompozytorskim, aranżacyjnym jak i technicznym/sposób dokonywanych nagrań/

Kolejna cecha , o której Tomasz Sowiński sam wspomina jest minimalizowanie składu wykonawczego. Ta ostatnia skłonność doprowadziła do nagrania materiału będącego swoistym ukoronowaniem wieloletniej współpracy z saksofonistą Maciejem Sikałą- tym razem w duecie -

„Amalgamation”

Opis Dzieła Artystycznego - płyta

„Amalgamation”

Płyta zawiera 10 kompozycji będących wspólnym dziełem obu wykonawców: Maciej Sikala - saksofon tenorowy i sopranowy, Tomasz Sowiński - perkusja, instrumenty perkusyjne. Instrumenty perkusyjne nazywane często potocznie przeszkadzajkami w środowisku perkusyjnych ortodoksów zdobyły niechlubną chwałę karykatury w nomenklaturze perkusyjnej. W istocie w wielu wykonaniach ich użycie może stawać wrażenie niepotrzebnego uczestnictwa w akcji muzycznej powodującej nadmierne zagęszczanie faktury, zbędnej fali dźwiękowej itd, itp. W przypadku użycia tych instrumentów przez habilitanta nie mamy do czynienia z tym zjawiskiem mimo, że formuła duetu instrumentalnego mogła skłaniać do zagospodarowania każdej wolnej przestrzeni. Tak doświadczeni partnerzy znający się muzycznie od wielu lat nie pozwolili sobie na taki błąd tym bardziej, że Maciej Sikala nie należy do saksofonistów grających oszczędnie. W tym stwierdzeniu nie ma niczego negatywnego. To raczej powściągliwość Tomasza Sowińskiego wyłania się tutaj na pierwszy plan mimo, iż wydawać się może, że to jego partia jest drugorzędna. Gra na zestawie perkusyjnym w wielu momentach przywodzi na myśl takich mistrzów jak chociażby Max Roach.

Tytułowa kompozycja - **Amalgamation** wprowadza słuchacza w świat dźwięków z jakimi na tym albumie będziemy mieli do czynienia. Muzyka raczej wymagająca kontrolowania każdej frazy przez słuchającego. W świat tego brzmienia trzeba trochę wejść głębiej niż tylko posłuchać. Technicznie głównym środkiem wykonawczym partii perkusji jest szereg grup rytmicznych połączonych w ciąg drobnych, gęstych wartości rytmicznych. Przez autora nazywanych tremolem ale to bardziej kwestia nazewnictwa niż precyzyjnego oddania istoty rzeczy. Kolejny utwór to **Conjecturing** z wiodącą rolą saksofonu i akompaniamentem perkusji typowym dla ballady jazzowej. W takich utworach jak ten gra na perkusji w sposób przypominający grę w pełnym składzie sesji rytmicznej pozostawia pewnego typu niedosyt. Mimo ascetycznych skłonności habilitanta do wyrażania emocji i budowania napięcia w muzyce mam ochotę powiedzieć - Odważnij Panie Tomaszu.

Kolejny **Quantum Fluktuation**. Jest przeciwieństwem przed chwilą słuchanego utworu. W istocie można odnieść wrażenie, iż jest to pewnego typu „starcie” obu instrumentalistów. Tyle tylko, iż „arsenał broni” w rękach saksofonisty wydaje się bardziej wszechstronny, ciekawy i ostatecznie skuteczniejszy. Habilitant posiłkuje się raczej zastosowaną już techniką tremola, która na dłuższą metę przy małych różnicach dynamicznych staje się trochę nużąca. Utwór tak czy tak ciekawy i co najważniejsze zróżnicowany w stosunku do pozostałych. Jest to bardzo ważne gdyż przy takim aparacie wykonawczym nie trudno popaść w rutynę wykonawczą lub „przegadać” treść. Brzmienie zestawu perkusyjnego wyrównane może ze zbyt płasko brzmiącym werblem i słabo docierającymi talerzami i hi-hatem.

Grasshopper - brawo! Tu Pan Tomasz Sowiński prezentuje wszystko co najlepsze. Nie tylko on. Duet gra jak cały zespół wieloosobowy i kompozycja należy do tych, do których chce się wracać. Smak wycucie czasu, formy świetny feeling. Dbano o każdy szczegół brzmieniowy mimo, że jak dowiadujemy się z opisów autora nagrań dokonano spontanicznie i bardzo naturalnie na tzw. 100-kę.

Germination. - to utwór zapoczątkowany introdukcją saksofonu, do którego dołączą się partia perkusji zawarta w granym tremolo imitującym grę na kotłach orkiestrowych. Jak na inspirację wspomnianą to tremolo kotłowe jest trochę mało precyzyjne i nie stanowi dla mnie struktury rytmicznej, od której pod koniec utworu następuje znaczące odejście. Nie łatwo doszukać się tutaj w partii perkusji elementów melodyczno-harmonicznych. Może powinno się posłuchać tego

utworu wielokrotnie, a może te zabiegi winny być bardziej dosłowne. Ta ocena ma raczej charakter wrażeniowy, a może znów habilitant mógłby pozwolić sobie na więcej.

Down - Low to przykład tej wrażliwości, o której wspominałem na wstępie mojej krótkiej charakterystyki Tomasza Sowińskiego. Użycie tych instrumentów perkusyjnych jest interesujące i potwierdza kompetencje grającego. Ma to być może związek z tematyką przewodu doktorskiego. Sadzę, że ta materia jest Tomaszowi Sowińskiemu szczególnie bliska.

Decoupling w charakterze i roli powierzonej instrumentom perkusyjnym zbliżony jest do drugiego utworu zawartego na płycie. Tutaj podobnie charakter balladowy różnicuje utwór od pozostałych. Pozostawia pewnego typu niedosyt zastosowanych barw i kolorów ze strony grającego perkusisty.

Jibber- Jabber to przykład kolejnej prezentacji dialogu między instrumentalistami, który w dużym stopniu jest zobrazowaniem wieloletniej współpracy Macieja Sikalę i Tomasza Sowińskiego. Ot po prostu muzyczna rozmowa, której jeżeli ktoś chce może się przysłuchiwać.

EarWorm - stylowy walc jazzowy, oparty na dialogu saksofonu i perkusji. Moim skromnym zdaniem to w tym utworze słyhać najbardziej rolę jaką spełnia perkusja na polu imitacji melodyczno-harmonicznych. Spełnia w sposób bardzo udany i potęgujący napięcie przed ewentualnym pojawieniem się następnych instrumentów wchodzących w skład zespołu/gdyby taki był/. Tu oczywiście musimy zadowolić się duetem ale to wykonanie ani się nie dłuży, ani nie pozostawia niedosytu. Jest to swoisty wzorzec jak w tak skromnym anturżu instrumentalnym wypowiedzieć wszystko co warte jest uwagi, ma sens i wzbudzi zainteresowanie potencjalnego słuchacza. Mnie zainteresowało.

Utwór ostatni **Probe About** jest dodatkiem, który znów wykorzystując technikę tremolo mająca imitować kotły orkiestrowe raczej niczego nie wnosi poza faktem, iż stanowi znak, że Tomasz Sowiński może podążać w stronę jeszcze bardziej ograniczonego aparatu wykonawczego. Oby z sukcesem!

Konkluzja

Dr Tomasz Sowiński należy z całą pewnością do grona tych perkusistów polskiej sceny jazzowej, których język wykonawczy jest rozpoznawalny choć może często niezbyt jaskrawo wyrazisty. Habilitant do wrażliwy muzyk mający wizję swojego miejsca w muzyce jak i postrzegania w osobisty sposób muzyki jako całości. Takie działanie zawsze jest narażone na pewnego typu ryzyko ale jeżeli czyni się to z przekonaniem to może nie gwarantuje to sukcesu cokolwiek to nie oznacza, ale łatwiej w zgodzie z sobą podążać do wytyczonego celu.

Habilitant czyni to z konsekwencją, która jest zauważalna przy pierwszym kontakcie z jego produkcjami muzycznymi, nagraniami aranżacjami. W przypadku przedstawionego dzieła artystycznego załączonego do dokumentacji możemy usłyszeć perkusistę doświadczonego, sterującego zarówno swymi środkami wykonawczymi jak i emocjami, rodzajem wypowiedzi i co najważniejsze dużą wrażliwością na sugestie współtworzących dane dzieło artystyczne.

Wieloletnie doświadczenie pedagogiczne pozwala sądzić, że oprócz wiedzy merytorycznej również i te aspekty muzykowania mniej oczywiste i namacalne są przez habilitanta należycie przekazywane kolejnym adeptom sztuki perkusyjnej. Pragnę również nadmienić, że w przypadku drą Tomasza Sowińskiego jego aktywność zawodowa na polu działań koncertowych jak i pracy studyjnej znajduje swoje odzwierciedlenie w kolejnych naturalnie następujących szczeblach kariery naukowej.

Pozostając w zgodzie z własną oceną i przemyśleniami przedłożona dokumentacja wraz z dziełem przyjmuję pozostając w zgodzie z zapisami USTAWY.

Prof.dr hab Piotr Biskupski

